

Asia: VN/463/2021

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta lastensuojelulain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

1. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden asiakasmitoitus 35 lasta/sosiaalityöntekijä vuoden 2022 alusta ja 30 lasta/sosiaalityöntekijä vuoden 2023 alusta. (13 b §). Mitä vaikutuksia näette ehdotuksella olevan?

Esitys on monilta osin tervetullut parannus, joka luo paremmat työedellytykset sosiaalityöntekijöille toimia lapsen edun mukaisesti.

2. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi lastensuojeluviranomaisen kansainvälisestä toimivallasta (17 §), lastensuojelun järjestämis- ja kustannusvastuusta kansainvälisissä tilanteissa (17 a §) sekä lastensuojelun tarpeen arvioinnista ulkomailla (17 b §). Selkiyttääkö sääntely rajat ylittäviä tilanteita?

Ei kommentoitavaa.

3. Esityksessä ehdotetaan säädettävän lapsen sosiaalihuollon asian vireille tulosta ja lapsen palvelutarpeen arvioinnista (26 §). Onko ehdotettu sääntely selkeä?

Pidämme tärkeänä lisäyksenä sen, että palvelutarpeen arvio tehdään yhdessä perheen ja hoidosta vastaavien kanssa.

4. Esityksessä ehdotetaan säädettävän tehostetusta avohuollon tukitoimesta (37 b §). Mikä on näkemyksenne sääntelyn selkeydestä suhteessa muihin lastensuojelun avohuollon palveluihin?

Pykälä on tervetullut lisäys, jota useat työryhmät ovat jo päätyneet esittämään: panostamista ennaltaehkäiseviin toimiin, mikä on sekä inhimillisesti että taloudellisesti kannattavaa. Esimerkiksi neurologisesti oirehtiville olisi tärkeää aloittaa neurologiaterapian perustiedot jo ennen varsinaista lopullista diagnoosia kotiooloissa esimerkiksi nepysohjaajakurssin suorittaneen kotipalvelun työntekijän kanssa yhteistyössä. Yhden laitospaikan hinnalla, 110 000-150 000 euroa/vuosi, saadaan vanhemmille kotiin tukea useiden kuukausien ajaksi. Vanhemmilla on yleensä motivaatio lapsensa hoitamiseen vaikkakin voimat usein uupuvat etenkin oirehtivan lapsen hoidossa. Tämä vanhempien motivaatio kannattaa hyödyntää. Ulkomaisissa kokeiluissa on saatu näillä palveluilla parhaimmillaan vähennettyä lapsien kodin ulkopuolisia sijoituksia huomattavia määriä.

5. Onko esityksessä ehdotettu 49 a §:n 2 momentin c-kohdan päihdehoidon vieroitushoidon ja kuntoutuksen sekä sijaishuollon integroitua palvelu ja sitä koskeva päätöksenteko (49 b §) sääntelyltään selkeä ja toteutettavissa käytännössä?

Päihdehoidon vieroitushoito tulee hoitaa asianmukaisesti erityissairaanhoidossa. Päihdekuntoutuksen jatkohoito soveltuu myös lapsen kotiin tai sijaisvanhemman kotiin tai lastensuojelulaitokseen.

6. Esityksessä ehdotetaan erityisen huolenpidon palvelun tuottamisen keskittämistä julkisen sektorin toimijoille (60 d §). Muutokseen esitetään pitkää siirtymäaikaan vuoteen 2026 asti. Mitä käytännön vaikutuksia näette ehdotuksilla olevan?

Ei kommentoitavaa.

7. Esityksessä ehdotetaan vähimmäishenkilöstömitoituksia vaativan sijaishuollon ja erityisen huolenpidon palveluihin (59 a §). Mitoitukset porrastetaan vuosille 2022–2026, täysimääräisinä mitoitukset tulisivat voimaan vuonna 2026. Mitä käytännön vaikutuksia näette ehdotuksella olevan?

Vähimmäishenkilöstömitoitus on osoittautunut välttämättömäksi hoiva-aloilla hoidon laadun varmistamiseksi.

8. Esityksessä ehdotetaan uutta säännöstä kiinnipitämisestä lapsen laitoksesta poistumisen estämiseksi (68 a §). Onko sääntely riittävän selkeä ja millaisia käytännön vaikutuksia näette ehdotuksella olevan?

Kiinnipitämisen mahdollisuus on hyvä olla olemassa haavavissa tilanteissa. On kuitenkin muistettava, että aikuisen kiinnipitäminen on pääsääntöisesti rikos ja ensisijaisesti käytössä pitää olla lapsen kanssa keskustelu, lapsen tavoitteiden kartoitus ja positiivinen palaute siitä, että lapsi on hoitanut velvollisuutensa.

9. Esityksessä ehdotetaan muutettavan luvatta laitoksesta poistuneen lapsen palauttamista koskevaa nykyistä säännöstä (69 a §) siten, että siinä säädetty kiinniottaminen mahdollistaa poliisille toimivallan lapsen kiinniottamiseksi virka-apuna. Poliisin virka-avun antamisesta säädetään tarkemmin uudessa 69 b §:ssä. Onko ehdotettujen 69 a § ja 69 b § sääntely riittävän selkeä ja millaisia käytännön vaikutuksia näette ehdotuksilla olevan?

Lapsen kadotessa poliisin tulee ryhtyä etsimään häntä välittömästi kaikkia mahdollisia keinoja käyttäen. Tämä on yhtä tärkeää asuu lapsi vanhempiensa tai sijaisvanhempiensa kanssa tai laitoshoidossa.

10. Esitys sisältää muutoksia työryhmän ehdotuksiin päihdehoidon vieroitushoidon ja kuntoutuksen sekä erityisen huolenpidon jakson aikana tehtävistä rajoitustoimenpiteistä ja yhteydenpidon erityisestä rajoittamisesta (71 § ja 72 §). Millaisia vaikutuksia ehdotetuilla muutoksilla näette olevan lapsen päihdehoidon vieroitushoidon ja kuntoutuksen sekä erityisen huolenpidon jakson toteuttamiseen?

Vieroitushoito pitää taata myös lapsikuntoutujille. Riittävät rajoitustoimet tulee myös säätää kuntoutuksen ajaksi.

11. Vapaamuotoiset huomiot edellä mainittuihin säännöksiin:

Lastensuojelun käytännöissä on ollut puutteita, joihin esitetyt muutokset pyrkivät vastaamaan. Suunta on selkeästi oikea. Uudistuksessa on muistettava, että lastensuojelupalvelu on kuitenkin viimesijainen ja pitää se sellaisena. Ensisijaisesti esimerkiksi erityislapsen erityissairaanhoidon hoitoa

ja kuntoutusta pitää järjestää riittävästi erityissairaanhoidon yhteydessä. Myös lasten päihdehoito tulee järjestää riittävän pitkäaikaisesti lasten psykiatriin ja/tai neurologisiin terveydenhuollon yksiköihin. Pitkäaikainen päihdehoidon jatkokuntoutus lastensuojelulaitoksissa ja sijaisvanhempien luona vaatii kuitenkin uusia keinoja, joita on nyt esitetty lakimuutoksessa. Toivomme, että kasvattajat perustavat toimintansa valtaosin positiiviseen palautteeseen, kuten kiinnipidon sijasta palkitaan lasta siitä, ettei häntä tarvitse kiinnipitää ja että lapsi hoitaa velvollisuutensa. Mutta käytännössä on tilanteita nimenomaan vaativan huolenpidon yksiköissä, joissa kiinnipitoakin oikeasti tarvitaan. Kadonnut lapsi on aina löydettävä keinolla millä hyvänsä.

Sairisalo Heljä
Yhden Vanhemman Perheiden Liitto ry